

hver tiende Eiendom kan blive overdraget til fri Raadighed, men man maa sige, at den tiende Deel af hver Eiendom kan ved Obergang i en Andens Hænder blive taget fra denne Eiendom. Man skal vel lægge Mærke til, at derved forandre vi ikke i nogen væsentlig Grad de nuværende Agerbrugeres Stilling; Agerbrugets Udvikling har bragt Jordsmønnen til mere end $\frac{1}{10}$ forhøjet Frembringelseevne og vil bringe det til Mere. Naar jeg altsaa tager $\frac{1}{10}$ af Jordsmønnen bort, saa beholder det, der bliver tilbage, den samme Frembringelseevne, som det havde tidligere, og den kommende Familie bliver altsaa ved sin større Dygtighed, ved den større Kraft, der ligger i Jordsmønnen og den større Kundskab til at bruge det paa rigtig Maade, i ligesaa gode Villkaar, som dens Forgænger i tidligere Tid havde. Jeg skal ogsaa indbrønne, at der er gjort et væsentligt Fremskridt ved at bringe § 5 ind i Loven, og at der skyldes dem, som have frembragt den, Tak, men som den ærede Taler, der talte før mig, med Rette sagde, det vil ikke i den Skikkelse, hvori det her foreligger, skyldstgjøre den Hensigt, man har havt dermed.

Efterat jeg saaledes har udtalt mig om disse to Paragrapher, der ere komne ind i Loven i det andet Thing, skal jeg holde mig til de to Paragrapher, der for mig ere Hovedsagen i Loven, og som, saa forekommer det mig, bestemme dens hele Betydning, om den er værd at tage eller ikke. Den ene af disse Paragrapher er § 3, og den anden er § 7, der handle om de bekjendte Fæstetænder. § 3 siger, at naar en Fæstet og hans Enke døe, inden den Tid er omme, for hvilken han har betalt Indfæstning, saa skal han kun kunne faae en saa stor Deel af Indfæstningen tilbage, som udtrykkes ved de Aar, der ere tilbage af den fæstatte Tid i Forhold til hele Tiden. Selv om man nu gik ud fra, at denne Afvinding var den rigtige, saa er Maaden, hvorpaa den benyttes, urigtig, thi han har fæstet for 30 Aar under den Forudsætning, at Fæstet skulde blive hans i 30 Aar, men den Deel af Fæstetsummen, som ikke har skaffet ham det, han har kjøbt derfor, hører ham altsaa til fra den første Dag, han indbetalte den, og den skulde altsaa falde

tilbage til ham med ibetmindste Rentet og Rentet's Rentet; det er ikke for de enkelte Aar, der ere tilbage, men det er fra Summens Bestalings Tid, at den med Rente og Rentet's Rentet skal skyde tilbage til ham, og enhver vil see, at det ikke skyldstgjøres paa nogen Maade, ibetmindste kun under den Forudsætning, at § 5 kunde anvendes med en stor Sikkerhed, og jeg kunde ogsaa gjerne sige med megen Bevillie. Hvorfor er det vigtigt, at der sikres disse 30 Aar? Det er, for at Manden saa meget rigeligere kan anvende af sin Formue til Gaardens Forbedring for at indvinde Mere; naar den sidste Deel deraf tages fra ham, saa tager man den bedste Fordeel, som han skulde have af alle sine Bestræbelser, og naar man ikke sikrer ham denne Fordeel, saa gjør man ham altsaa Uret. Det Naturligste er at lade hans Efterladte eller deres Formyndere sørge for Driften af Gaarden i den mellemstgigende Tid. Tidligere, da Huusbåndforholdet bestod i Andet end det, hvori det nu bestaaer, at der skal vises en vis Hørlighed og Rydighed, man kan sige en vis hbre Form, kunde man med Rette have sagt, at Godseieren ikke kunde være tjent med at indtage paa sin Gaard Folk, der skulde udføre hans Arbejde, være hans Tjenere, være hans Thynde, som han ikke erkjendte skikkede dertil; denne Indsigelse har strengt taget langt mindre at betyde, end det i første Dieblik kunde synes, thi den, Godseieren har taget til Fæster, kan Dagen efterat han har faaet ham til Fæster være en ganske anden Mand, en vrangvillig Mand, og han vil dog vanskelig kunne stille sig ved ham. Men jeg skal lade det gjælde for hvad man vil; det kan dog kun gjælde for den Tid, det ældre Thyndeforhold bestod, men det bestaaer ikke længere, Forholdet mellem Jordbrodden og Bonden er i den Henseende blevet et væsentligt andet, og naar Jordbrodden kun har Sikkerhed for sine aarlige Indtægter, for at Afgifterne blive udrede, og for at Gaarden ikke lider nogen Overlast, saa er det Alt, hvad han kan fordr. Jeg tror altsaa, det Rigtige vilde være simpelt her at sige: Eiendommen er fæstet til den Familie for 30 Aar, og det maa være dens Sag at tage saadanne Forholdsregler, at dersom baade Manden og Ko-